

РЕШЕНИЕ

№ 9121

гр. София, 06.03.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Трето отделение 78 състав, в публично заседание на 11.12.2025 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Пенка Велинова

при участието на секретаря Александра Вълкова, като разгледа дело номер **7642** по описа за **2025** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 145 и сл. от Административнопроцесуалния кодекс (АПК), във връзка с чл. 118, ал. 1 от Кодекса за социално подпомагане (КСО).

Образувано е по жалба на Б. К. К. срещу Решение 2153-21-186/26.06.2025 на директора на Териториално поделение (ТП) на Националния осигурителен институт (НОИ) – С.-град, с което на основание чл. 117, ал. 3 КСО е оставена без уважение жалбата ѝ против Разпореждане № [ЕГН]/14.03.2025г. на длъжностно лице по ПО, в частта на датата от която е отпусната пенсия за инвалидност, поради общо заболяване.

С това разпореждане на К. е отпусната лична пенсия за инвалидност, поради общо заболяване. Тя твърди, че началната дата за получаване на пенсията е определена неправилно и не съответства на датата на диагностициране / инвалидизиране - 21.02.24г (дата, посочена в Анамнезата на експертното решение, което отбелязва диагностика в Клиниката по ЛЧХ на УМБАЛ „Св. А.“ на 21.02.2024г). Иска се отмяна на частта от Решението, която определя датата на правото на пенсията и постановяване на ново решение с начална дата на инвалидизацията 21.02.24г. Иска се и присъждане на разноските по делото - държавната такса и адвокатския хонорар.

Изложени са следните правни доводи: Решението е незаконосъобразно и неправилно, защото нарушава административнопроизводствените правила и е необосновано. Директорът не е спазил експертното решение, като не е определена начална дата на инвалидизацията - 21.02.24г, както е посочено в Анамнезата на експертното решение. Според чл. 101, ал. 1 от Закона за здравето, за установяване на работоспособността трябва да се извърши експертно медицинско решение (чл. 103, ал. 3), а директорът не е действал в съответствие с това. К. настоява, че необходимо е назначаване на нова експертиза от ТЕЛК и НЕЛК, за да се определи правилната начална дата за

пенсията.

В съдебно заседание жалбоподателката поддържа жалбата, чрез процесуален представител. Ответникът, чрез процесуален представител, оспорва жалбата по съображения, сходни с тези в оспорения акт.

СГП не е встъпила в процеса.

Съдът обсъди възраженията на страните и доказателствата по делото и намери следното:

Жалбоподателката е предявила Жалба с вх. №[ЕИК] от 02.06.2025 г. срещу Разпореждане № [ЕГН] от 14.03.2025 г. на длъжностно лице по ПО, с което по нейно заявление за отпускане на пенсия № 7112-221-562/05.02.2025г. ѝ е отпусната лична пенсия за инвалидност поради общо заболяване, считано от 06.12.2024 г., която е приета за датата на инвалидизиране, определена в ЕР на ТЕЛК № 90242/17 от 24.01.2025 г. от „Многопрофилна болница за активно лечение „С. И. Р.“ – Козлодуй“ ЕООД, [населено място], за 100 % трайно намалена работоспособност без чужда помощ, със срок до 01.01.2027 г.

Недоволна от постановеното разпореждане, жалбоподателката го обжалва в установения срок с претенцията, че пенсионният орган неправилно е определил началната дата на пенсията ѝ, считана от датата на инвалидизиране – 06.12.2024 г. Претенцията ѝ е, пенсията да бъде отпусната от 21.02.2024 г., датата на диагностициране, посочена от нея, а и в експертното решение в анамнезната част на което е записано, че това е датата на която е постъпила в болницата. В жалбата срещу разпореждането е посочено, че документите в НОИ са подадени по-късно, защото всички лекари изчаквали ефекта от приложеното лечение, за да се определи процентът за трайно намалена работоспособност. Тя твърди, че през този период не е получавала обезщетение за болнични. Направено е искане за коригиране на допуснатата според жалбоподателката грешка в началната дата на пенсията в експертното решение.

Жалбата е приета от Директора на ТП на НОИ за редовна, като подадена от надлежна страна в срока по чл. 117, ал. 2, т. 1 от КСО, но за неоснователна. В решението, което е постановил, са описани следните факти и доводи:

Със заявление от 05.02.2025 г. жалбоподателката е поискала да ѝ бъде отпусната лична пенсия за инвалидност поради общо заболяване / ИОЗ /във връзка с ЕР № 90242/17 от 24.01.2025 г. на ТЕЛК, с определен процент трайно намалена работоспособност /ТНР/ 100 % без чужда помощ и дата на инвалидизиране - 06.12.2024 г. С обжалваното Разпореждане № [ЕГН] от 14.03.2025 г. пенсията била отпусната от 06.12.2024 г. - дата на инвалидизиране. Претенциите на жалбоподателката били, че началната дата на пенсията ѝ е неправилно определена, и те са приети за неоснователни.

За да постанови решението, ответникът се е позовал на следното:

Съгласно чл.73 ал.1 от КСО правото на пенсия за инвалидност се пораждала от датата на инвалидизирането, а за слепите по рождение и за ослепелите преди постъпване на работа от датата на заявлението по чл. 94 от КСО. Определянето на трайното намаляване на работоспособността, както и какви са видът и степента на увреждането, и датата на инвалидизиране се установявало от експертната работоспособността по ред, предвиден в Наредбата за медицинската експертиза и Закона за здравето. Посочената експертиза се извършвала от специализирани органи Териториална експертна лекарска комисия и Националната експертна лекарска комисия / ТЕЛК и НЕЛК/. Датата на инвалидизиране се определяла от компетентния орган, който извършвал експертната работоспособността на намаляването на работоспособността. Същият издавал административен акт и в него посочвал датата на инвалидизиране. Въз основа на издаденото експертно решение на ТЕЛК, в който е определил степента на трайно намалената работоспособност, датата на инвалидизиране и срока на

инвалидизиране, длъжностното лице по ПО прилагало разпоредбите на Кодекса за социално осигуряване и Наредбата на пенсиите и осигурителния стаж. Правната уредба на датата на отпускане на пенсиите била в чл. 94 от КСО. По силата на ад. 1 на посочената норма, пенсиите и добавките към тях се отпускали от датата на придобиване на правото, ако заявлението с необходимите документи е подадено в 2-месечен срок от тази дата. Ако документите били подадени след изтичане на 2-месечния срок от придобиване на правото, пенсиите и добавките към тях се отпускали от датата на подаването им. Цитираният текст на чл. 94, ал. 1 от КСО, съдържащ общото правило за началната дата на пенсиите, предвиждал две хипотези за определянето ѝ: Първата хипотеза предпоставяла спазване на двумесечния срок, считано от датата на придобиване на правото на пенсия, в който срок лицето следва да подаде заявление и да представи с него изискуемите документи за преценката на претендираното право. Втората хипотеза включвала случаите, когато двумесечният срок от датата на пораждаване на правото на пенсия е пропуснат, независимо от причините, които били правно ирелевантни и заявлението с необходимите документи е подадено след изтичането на този определен в чл. 94, ал. 1 от КСО срок. В този случай пенсията се отпускала от датата на подаване на документите пред компетентните пенсионни органи. Според чл. 94, ал. 3 от КСО, извън случаите по ал. 1 пенсия за инвалидност и/или добавка за чужда помощ се отпускала от датата на подаване от лицето на заявление-декларация до ТЕЛК, но не по-рано от датата на инвалидизиране, съответно от датата на определяне на потребността от чужда помощ, ако необходимите документи за пенсиониране били подадени в териториалното поделение на Националния осигурителен институт в едномесечен срок от изтичане на срока за обжалване на експертното решение на ТЕЛК или на НЕЛК по отношение на правоимащото лице.

Сочи се, че жалбоподателката е придобила определения процент функционален дефицит на 06.12.2024 г. и в конкретния случай 2-месечният срок по чл. 94, ал. 1 от КСО се броял от датата на придобиване на правото - 06.12.2024 г. и изтичал на 06.02.2025 г. Заявлението за пенсиониране било подадено на 05.02.2025 г., което попадало в коментирания преклузивен двумесечен срок. С оглед на последното обстоятелство, пенсията не можело да бъде отпусната от друга дата, освен датата на придобиване на правото - 06.12.2024 г. Длъжностното лице по ПО, предвид обвързаната си компетентност, било длъжно стриктно да приложи коментираната разпоредба, без право на преценка и съобразявайки се единствено с обстоятелството, дали в посочения в нормата 2-месечен срок е подадено или не заявление за отпускане на пенсия, като определящо началната дата на пенсията.

С тези мотиви е потвърдено разпореждането на длъжностното лице по ПО.

По фактите, съдът намира, че описаните в решението обстоятелства за подаденото заявление, представените документи, тяхното съдържание и за развитието на производството са непротиворечиви и се установяват безспорно от доказателствата по делото.

При тези факти, съдът намери следното: Жалбата е подадена в срок от лице, което има правен интерес от оспорването, поради което е допустима. Разгледана по същество същата е неоснователна.

Решението и разпореждането са издадени от компетентни длъжностни лица. Разпореждането е издадено от компетентно длъжностно лице по ПО, по см. на чл. 98, ал. 1, т. 1 от КСО, за което по делото е представена като доказателство Заповед 1015-21-247/04.12.2018г. на Директора на ТП на НОИ- С. град. Решението е постановено от компетентен орган също – Директор на ТП на Нои- С. град.

Решението е издадено и в предвидената в чл. 59, ал. 2 от АПК форма и съдържа обективно и пълно описание на фактическите основания от значение за делото, поради което не са налице

допуснати съществени процесуални нарушения на административнопроизводствените правила, които са отменително основание по см. на чл. 146, т. 3 от АПК за отмяна на обжалваното решение.

Относно съответствието на оспореното решение и потвърденото с него разпореждане с материалния закон и с неговата цел съдът намира следното:

Спорът по делото е правен и се свежда до отговор на въпроса, налице ли са сочените от НОИ основания за определяне на датата на получаване на пенсията от 06.12.2024г. - посочена за дата на инвалидизацията в таблицата към т. 12 към ЕР 90242/24.01.2025г. или следва да се определи от датата на първото постъпване за лечение на жалбоподателката -21.02.2024г., посочена в анамнезата на същото решение.

Чл. 71 от КСО предвижда, че лицата имат право на пенсия за инвалидност, когато са загубили напълно или частично работоспособността си завинаги или за продължително време. Пенсия за инвалидност се определя на лица с 50 и над 50 на сто трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане – чл. 72 КСО.

Според чл. 73 КСО, Правото на пенсия за инвалидност се поражда от датата на инвалидизирането, а за слепите по рождение и за ослепелите преди постъпване на работа - от датата а заявлението по чл. 94.

Съгласно чл. 94, ал. 1 от КСО, пенсиите и добавките към тях се отпускат от датата на придобиване на правото, ако заявлението с необходимите документи е подадено в 2-месечен срок от тази дата. Ако документите са подадени след изтичане на 2-месечния срок от придобиване на правото, пенсиите и добавките към тях се отпускат от датата на подаването им. Ал. 3 на същия предвижда, че извън случаите по ал. 1 пенсия за инвалидност и/или добавка за чужда помощ се отпуска от датата на подаване от лицето на заявление-декларация до териториалната експертна лекарска комисия (ТЕЛК), но не по-рано от датата на инвалидизиране, съответно – от датата на определяне на потребността от чужда помощ, ако необходимите документи за пенсиониране са подадени в териториалното поделение на Националния осигурителен институт в едномесечен срок от изтичане на срока за обжалване на експертното решение на ТЕЛК или на Националната експертна лекарска комисия (НЕЛК) по отношение на правоимащото лице.

От доказателствата по делото се установи, че с ТЕЛК решението на жалбоподателката е определена инвалидност 100%, считано от 6 декември 2025г., приета за дата на инвалидизацията и посочена в таблицата към т. 12 на ЕР. Тази дата е посочена за дата на инвалидизацията в експертното решение, въз основа на което е издадено ТЕЛК решението. Неоснователно е искането за такава дата да се определи тази на първото постъпване на жалбоподателката в болница“Света А.“, когато е констатирано заболяването. С ТЕЛК решението се определя процент неработоспособност на база анализ на документи. При определяне на този процент комисията е взела предвид не само документите от първоначалното постъпване в болница, но и тези за последващото развитие на болестта, предвид и резултата от проведените лечения в периода от февруари 2024 до декември същата година и хода на заболяването. Изрично е посочено, че този процент неработоспособност е относим към датата на насочване за ТЕЛК(6.12.2025г.), което заключение се базира на данните за моментното състояние на жалбоподателката, взети предвид от медицинските документи за лечението и състоянието ѝ, удостоверено във всички документи, описани в анамнезата ѝ, а не само на началната диагноза. Т.е. не се касае за грешка в ТЕЛК решението, което е взето предвид при постановяване на разпореждането.

На следващо място, с оспорване на тази дата жалбоподателката няма да постигне целения ефект – придобиване право на пенсия от 24.02.2025г., а напротив би постигнала резултат, който не е в неин интерес.

Датата на отпускане на инвалидна пенсия се определя от нормата на чл. 94, ал. 1 и 3 от КСО, която е със следното съдържание:

„Чл. 94. (1) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., предишен текст на чл. 94 - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) Пенсиите и добавките към тях се отпускат от датата на придобиване на правото, ако заявлението с необходимите документи е подадено в 2-месечен срок от тази дата. Ако документите са подадени след изтичане на 2-месечния срок от придобиване на правото, пенсиите и добавките към тях се отпускат от датата на подаването им.

(2) (Нова - ДВ, бр. 100 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., отм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.)

(3) (Нова - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г., изм. - ДВ, бр. 104 от 2005 г., в сила от 27.12.2005 г., предишна ал. 2 - ДВ, бр. 100 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г., изм. - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) Извън случаите по ал. 1 пенсия за инвалидност и/или добавка за чужда помощ се отпуска от датата на подаване от лицето на заявление-декларация до териториалната експертна лекарска комисия (ТЕЛК), но не по-рано от датата на инвалидизиране, съответно - от датата на определяне на потребността от чужда помощ, ако необходимите документи за пенсиониране са подадени в териториалното поделение на Националния осигурителен институт в едномесечен срок от изтичане на срока за обжалване на експертното решение на ТЕЛК или на Националната експертна лекарска комисия (НЕЛК) по отношение на правоимащото лице“.

В случая, ако се приеме за дата на инвалидизацията датата на постъпване на жалбоподателката в болница „Света А.“ – 21.02.2024г., следва, че заявлението за ТЕЛК (което според експертното решение 90242/24.01.2025г. е от дата 11.12.2024г., въз основа на направление за ТЕЛК от 06.12.2024г.) е подадено повече от 2 месеца след датата на инвалидизацията. В този случай приложима би била нормата на чл. 94, ал. 3 от КСО и правото на пенсия би възникнало от 11.12.2024г., т.е. по-късно от сега определената дата -06.12.2024г.

Предвид всичко изложено, съдът прие, че решението е постановено и в съответствие с материалния и процесуалния закон. Жалбата като неоснователна следва да се отхвърли.

При този изход на делото право на разноски има ответната страна, съгласно чл. 143 от АПК.

Чл. 143 от АПК предвижда, че когато съдът отхвърли оспорването или прекрати производството, ответникът има право на разноски, освен ако с поведението си е дал повод за завеждане на делото, включително юрисконсултско възнаграждение, определено съгласно чл. 37 от Закона за правната помощ. За размера на това възнаграждение приложима е на основание чл. 144 от АПК нормата на чл. 78, ал. 8, изр. 2 от ГПК - размерът на присъденото възнаграждение не може да надхвърля максималния размер за съответния вид дело, определен по реда на чл. 37 от Закона за правната помощ. Според чл. 37, ал. 1 от ЗПП, заплащането на правната помощ е съобразно вида и количеството на извършената дейност и се определя в наредба на Министерския съвет по предложение на НБПП. От своя страна наредбата за заплащане на правната помощ предвижда заплащане на юрисконсултско възнаграждение по административни дела от 200 до 300лв., а по дела с материален интерес – от 130 до 450лв.

Съдът намира, че може да определи възнаграждение за юрисконсулт и в по-нисък размер от минималния, предвиден в наредбата.

Характерът на юрисконсултското възнаграждение е разяснен в определение № 5616 от 18.05.2015 г. по адм. дело № 3002/2015 г. на Върховния административен съд. Констатирано е, че юрисконсултите са лица с правно образование, които извършват

правна дейност по трудов договор или като служители на държавна служба, за което получават уговорено с работодателя възнаграждение, за разлика от адвокатската професия, която се практикува от адвокати, които представляват различни клиенти по силата на сключен с тях договор за правно съдействие и защита, в съответствие с принципите за независимост, изключителност, самоуправление и самоиздръжка, записани в чл. 2 от Закона за адвокатурата. Възнаграждението, което се присъжда на юрисконсултите, не е адвокатско по смисъла на Закона за адвокатурата и за възнагражденията на юрисконсултите не могат да се прилагат същите правила като за адвокатските възнаграждения. Отбелязано е и това, че разпоредбата на чл. 78, ал. 8 ГПК не фиксира размер на възнаграждението за юрисконсулт, нито препраща към другата наредба, която определя размера на адвокатските възнаграждения, което означава, че съдът следва да го присъди в полза на организацията, защитавана от юрисконсулт, по своя преценка, като съобрази обема и качеството на положения труд.

Тези мотиви за характера на юрисконсултското възнаграждение са относими и при определяне на възнаграждението по реда на чл. 37, ал. 1 от ЗПП, вр. чл. 24 от Наредбата за заплащане на правната помощ. Целта на юрисконсултското възнаграждение не е да се генерират приходи за организацията, която юрисконсултите представляват, а да се компенсират разходите във връзка с поддържане на такива служители и участието им в дела. От което следва, че възнаграждението следва да се определя на база характера на извършената работа по делата и времето, което им е отнела.

Ето защо, настоящият състав намира за допустимо определяне на възнаграждението под границите, посочени в наредбата. По същество, предвиденото в нея минимално възнаграждение от 200лв. е прекомерно и не съответства на целите на закона, и на извършената работа. Делото не представлява фактическа и правна сложност. Работата на юрисконсулта се изчерпва в участие в две кратки заседания, и изготвяне на бележки, в които са изложени аргументи, идентични с тези в обжалваното решение. Делото не е отнело нито значително време, нито е изисквало съществена подготовка и излагане на доводи, различни от тези в оспорения акт.

Съдът взе предвид и характера на производството – неработоспособно лице, издържащо се от пенсия за инвалидност, оспорва акт на администрацията, свързан с датата от която му е отпусната инвалидна пенсия, който счита за незаконсъобразен. Касае се за уязвимо лице, издържащо се от инвалидна пенсия, в лошо здравословно състояние. Предвиденото минимално възнаграждение от 200лв. на съдебна инстанция не отговаря на описаните обстоятелства за характера на делото, фактическата му и правна сложност и прилагането му би се превърнало в начин за възпиране на гражданите да търсят правата си, които считат за нарушени, поради липса на финансови възможности.

Съдът намира, че възнаграждение в размер на 50лв. съответства на фактическата и правна сложност на делото и процесуалното му развитие.

Поради всичко изложено.

Р Е Ш И:

ОТХВЪРЛЯ ЖАЛБАТА на Б. К. К., ЕГН [ЕГН], срещу Решение 2153-21-186/26.06.2025 на директора на Териториално поделение (ТП) на Националния осигурителен институт (НОИ) – С.-град, с което на основание чл. 117, ал. 3 КСО е оставена без уважение жалбата й против Разпореждане № [ЕГН]/14.03.2025г. на длъжностно лице по ПО, **в частта на датата от която е отпусната пенсия за инвалидност. поради общо заболяване.**

ОСЪЖДА Б. К. К., ЕГН [ЕГН], ДА ЗАПЛАТИ НА ТП НА НОИ- С.-ГРАД разноски в размер на 50лв.

Решението подлежи на обжалване пред Върховния административен съд на Република Б. в 14-дневен срок от съобщаването му.

Препис от решението да се изпрати на страните.

Съдия: